

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології
Кафедра педагогічної та вікової психології

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента

ПСИХОЛОГІЯ

підготовки бакалавра

спеціальності

A4.04 Середня освіта (Математика)
A4. 07 Середня освіта (Географія)
A4.09 Середня освіта (Інформатика)
A4. 08 Середня освіта («Фізика та астрономія»)
A4. 11 Середня освіта (Фізична культура)
A4. 15 Середня освіта (Природничі науки)
A4. 14 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
A4. 06 Середня освіта (Хімія)

освітньо-професійної програми –

Середня освіта. Математика
Середня освіта. Географія
Середня освіта. Інформатика
Середня освіта. Фізика
Середня освіта. Фізична культура
Середня освіта. Біологія, природознавство, здоров'я людини
Середня освіта. Природничі науки
Середня освіта. Хімія

Силабус нормативного освітнього компонента «Психологія» підготовки бакалавра, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності: А4. 04 Середня освіта (Математика), А4. 07 Середня освіта (Географія), А4. 09 Середня освіта (Інформатика), А4. 08 Середня освіта («Фізика та астрономія»); А4.11 Середня освіта (Фізична культура), А4. 15 Середня освіта (Природничі науки), А4. 14 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини), А4. 06 Середня освіта. (Хімія); за освітньо-професійною програмою Середня освіта. Математика, Середня освіта. Географія. Економіка, Середня освіта. Інформатика, Середня освіта. Фізика, Середня освіта. Фізична культура, Середня освіта. Біологія, природознавство, здоров'я людини, Середня освіта. Природничі науки, Середня освіта. Хімія.

.

Розробник: Кордунова Н. О., доцент кафедри педагогічної та вікової психології, кандидат психологічних наук, доцент.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри педагогічної та вікової психології

протокол № 1 від 28 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри:

проф. Гошовський Я. О.

© Кордунова Н. О., 2025 р.

1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Силабус освітнього компонента складається з двох розділів:

Розділ 1. Основи психології.

Розділ 2. Вікова, педагогічна та спеціальна психологія.

РОЗДІЛ І. ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ

Складається з двох змістовних модулів:

1. Особистість у соціальному оточенні.
2. Людина як суб'єкт пізнання.

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента (за навчальним планом 2025 р.)
Денна форма здобуття освіти	галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка спеціальності: А4.04 Середня освіта (Математика), А4.07 Середня освіта (Географія), А4.09 Середня освіта (Інформатика), А4.08 Середня освіта («Фізика та астрономія»); А4.11 Середня освіта (Фізична культура), А4.15 Середня освіта (Природничі науки), А4.14 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини), А4.06 Середня освіта. (Хімія) Освітньо-професійної програми Середня освіта. Математика, Середня освіта. Географія, Середня освіта. Інформатика, Середня освіта. Фізика, Середня освіта. Фізична культура, Середня освіта. Біологія, природознавство, здоров'я людини, Середня освіта. Природничі науки, Середня освіта. Хімія. Освітній ступінь: бакалавр	Нормативний
Кількість годин/кредитів 90 / 3		Рік навчання __1__
		Семестр __1-ий__
		Лекції 22 год.
		Практичні (семінарські) 20 год. Лабораторні 0 год. Індивідуальні __0__ год.
ІНДЗ: <u>немає</u>	Самостійна робота 42 год.	
	Консультації 6 год.	
	Форма контролю: залік	
Мова навчання українська		

II. Інформація про викладача

III Кордунова Наталія Олександрівна

Науковий ступінь – кандидат психологічних наук

Вчене звання – доцент

Посада – доцент кафедри педагогічної та вікової психології

Контактна інформація:

Адреса: м. Луцьк, вул. Винниченка 30а, каб. 16

Телефон +380506788227;

e-mail: Kordunova.Natalija@vnu.edu.ua, Natalia300619701@gmail.com

<https://vnu.edu.ua/uk/structure/kordunova-nataliya-oleksandrivna>

Дні занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація ОК:

ОК «Психологія» надає можливість здобувачам освіти оволодіти системою знань щодо закономірностей існування та розвитку психічної реальності, осмисленні найбільш ефективних методів психологічного пізнання та впливу на особистість, що є важливим елементом підготовки до професійної діяльності майбутнього фахівця. Основу базових знань даної ОК складають теоретичні та експериментальні дослідження, що виявляють найбільш загальні психологічні закономірності, теоретичні принципи і методи психології, основні поняття та категоріальний апарат.

2. Пререквізити: вивчення ОК «Психологія» ґрунтується на знаннях шкільної програми з природничо-математичних дисциплін: «Біологія», «Математика», а також про загальні закономірності, механізми функціонування психіки людини.

Постреквізити: здатність застосовувати сучасні, освітні, інформаційні технології у майбутній професійній діяльності; знати аспекти ділового спілкування; міжособистісні стосунки; здійснювати аналітику конфліктів, володіти психологічними методами їх розв'язання.

3. Мета і завдання освітнього компонента

Мета. ОК - надання здобувачам освіти систематизованих знань з основ психології, вивчення основних методологічних та теоретичних засад, методів дослідження психологічних явищ, формування професійної свідомості та самосвідомості. Психологія дає знання, необхідні для пізнання здобувачами освіти своїх індивідуальних властивостей, що в свою чергу, допомагає вирішувати проблему самовиховання і становлення світогляду майбутнього вчителя.

Завдання вивчення ОК:

- формування уявлень про природу психічного і методи його вивчення;
- ознайомлення з теоретичними парадигмами в психології, фундаментальними психологічними категоріями і принципами;
- формування базових теоретичних знань і практичних навичок в галузі основ психології, необхідних для педагогічної діяльності, пов'язаної з розумінням індивідуальних відмінностей особистості;
- організовувати дослідження психічних явищ відповідно до методологічних принципів психології;
- застосовувати адекватні методи дослідження психіки;
- проводити науково обґрунтований аналіз психологічних фактів;
- пояснювати психологічний зміст та механізми становлення розвитку різних форм прояву психіки (психічних процесів, станів і властивостей особистості, свідомих і неусвідомлюваних психічних явищ);
- застосовувати набуті знання для аналізу психологічної сутності різних проявів поведінки і діяльності особистості.

4. Компетентності. Програмні результати навчання. Soft skills.

У процесі вивчення ОК здобувачі освіти повинні набути таких компетенцій:

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії,

ЗК9 Здатність працювати в команді.

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Додаткові загальні компетентності:

ЗК 12. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності».

ЗК13. Здатність дотримуватися норм суб'єктних взаємин (уважність, підтримка, схвалення, співучасть і співпереживання) та вільно обмінюватися ідеями та оцінками.

фахові компетентності :

ФК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології

ФК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

ФК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

ФК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел

ФК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій

ФК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження

ФК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації

ФК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту

ФК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики

ФК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

Програмовані результати навчання

ПРН 2 Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПРН 4 Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій

ПРН 6 Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПРН 7 Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях

ПРН 8 Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації

ПРН 9 Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПРН 12 Здійснювати та ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності».

ПРН 13 Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

Soft skills.

Критичне мислення – аналіз системи знань про особливості психології як науки, необхідність її виникнення.

Емоційний інтелект – здатність застосовувати сучасні освітні, інформаційні технології, дослідницькі методи психології для дослідження психічних процесів, станів, властивостей людини.

Креативність – здатність визначати (діагностувати) характеристики та особливості прояву різних психічних процесів, станів, властивостей людини залежно від ситуації та обставин.

Командна робота – здатність працювати з командами з метою сприяння високоякісній комплексній взаємодії у соціальних групах та колективах.

Комунікативні навички – уміння чітко та доступно доносити психологічні знання про індивідуально-психологічні якості та властивості, а також характеристики людської особистості в цілому, з метою найефективнішої взаємодії у різних видах діяльності.

Організаційні навички – уміння організовувати діяльність, управління часом, гнучке реагування на зміни в соціальному середовищі, освітньому процесі.

Навички саморефлексії та самоосвіти – вміння оцінювати власну діяльність, бачити сильні та слабкі сторони, працювати над професійним удосконаленням.

5. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Лабор.	Конс.	Сам. роб.	Форма контролю/ Бали
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Особистість у соціальному оточенні							
Тема 1. Психологія як наука: структура, предмет, завдання, методи	9	2	2		1	4	10 б О, Т, ДС
Тема 2. Розвиток психіки і свідомості. Мозок і психіка. Стани свідомості	9	2	2		1	4	10 б О, РМГ
Тема 3. Особистість, її індивідуальний розвиток і відмінності	11	2	2		1	6	10 б О, Т, РЗ/К
Тема 4 Психологія спілкування. Структура. Функції. Види. Засоби. Стилi	8	2	2			4	10 б О, ДС, Т, Р
Тема 5 Психологічний аналіз діяльності людини: знання, уміння, навички та звички	8	2	2			4	10 б О, ДС, ІРС
Разом за модулем 1	45	10	10		3	22	50 балів
Змістовий модуль 2. Людина як суб'єкт пізнання							
Тема 6. Пізнавальні процеси (Відчуття. Сприймання. Пам'ять)	8	2	2			4	10 б О, ДС, Р
Тема 7. Вищі пізнавальні процеси (Мислення. Уява. Мовлення)	8	2	2			4	10 б. О, ДС, ІРС
Тема 8. Емоційно-вольові процеси (Емоції і почуття. Воля)	11	4	2		1	4	10 б О, ДС, Р
Тема 9. Індивідуально-психологічні особливості особистості. Характер. Темперамент. Здібності.	9	2	2		1	4	10 б О, ДС

Тема 10. Психологія міжособистісних стосунків. Поняття конфлікту. Структура, види, стилі поведінки.	9	2	2		1	4	10 б О, КР
Разом за модулем 2	45	12	10		3	20	50
Усього годин/балів:	90	22	20	-	6	42	100 балів

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, О – опитування, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Психологія як наука і практика.	2
2	Психологія та її місце в системі наук про людину.	2
3	Психіка людини як предмет наукового вивчення.	2
4	Співвідношення психічних і фізіологічних процесів та явищ.	2
5	Загальні властивості відчуттів.	2
6	Теорії мислення	2
7	Уява і творчість	2
8	Спосіб життя та його вплив на особистість.	2
9	Особистість у практичній психології.	4
10	Індивідуально-типологічні особливості людини	2
11	Психофізіологічні властивості особистості.	2
12	Спілкування в соціальних групах.	2
13	Психологічні способи впливу в процесі спілкування.	2
14	Психологічні характеристики малих груп.	2
15	Нормативна поведінка в групі.	2
16	Конфліктні ситуації та шляхи їх розв’язання.	2
17	Увага та емоційно-вольові процеси.	4

18	Здібності. Індивідуальні відмінності у здібностях людей та їх природні передумови.	4
Усього		42 год.

IV. Політика оцінювання

Уся політика оцінювання базується на врахуванні ПОЛОЖЕННЯ про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів Волинського національного університету імені Лесі Українки https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2021-02/Polozhennia_potochne_pidsumkove_otsiniuvannia_znan.pdf та ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2021-02/Polozhennia_%20vyznannia_rezultativ_navchannia_formalnii.pdf

Політика викладача щодо здобувача освіти:

Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати практичні заняття протягом семестру. При підготовці до практичних занять ґрунтовно опрацьовувати теоретичний матеріал, першоджерела, додаткову літератури з теми, яку обрав. Повинен скласти глосарій понять і термінів з даного курсу, підібрати психодіагностичні методики для проведення дослідження.

Політика щодо академічної доброчесності:

Здобувач освіти повинен дотримуватись академічної доброчесності:

- Самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання.
- Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей.
- Дотримання принципів та положень Етичного кодексу психолога: <http://nsj.gov.ua/files/1448287570%D0%95%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%8>

[1%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B0.docx.pdf](https://ra.vnu.edu.ua/akademichna_dobrochesnist/kodeks_akademichnoi_dobrochesnosti/));

- Кодексу академічної доброчесності у Волинському національному університеті імені Лесі Українки (https://ra.vnu.edu.ua/akademichna_dobrochesnist/kodeks_akademichnoi_dobrochesnosti/)

Політика щодо дедлайнів та перескладання: усі заняття здобувачі освіти відвідують згідно розкладу навчального процесу, однак, якщо здобувач освіти має право на вільне відвідування, то може відпрацювати пропущені заняття під час індивідуальних консультацій або виконати письмово індивідуальні завдання (конспекти, реферати, презентації).

В умовах воєнного часу перескладання відбувається згідно з розпорядженнями ректорату й деканату про змішано-дистанційну форму освіти.

V. Підсумковий контроль

З ОК Психологія передбачено залік (перший семестр). Загальна оцінка за ОК складається як алгебраїчна сума оцінок за кожен з модулів: бали, які отримує здобувач освіти за навчальну діяльність – підготовку та виступи на практичних заняттях, виконання завдань самостійної роботи (100 балів).

Поточний контроль проводиться у вигляді усного або письмового опитування.

Проміжний контроль проводиться усно, письмово, або у формі тестування, яке передбачає тестові завдання, які складаються з лекційного курсу, практичних занять і питань, які виносяться на самостійне опрацювання.

Порядок проведення заліку. На залік виносяться питання, які потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних завдань. Залік проводиться в усній формі (включає такі питання: питання теоретичне передбачає ґрунтовний аналіз окресленої проблеми; питання прикладне передбачає використання

теоретичних знань під час вирішення практичних задач; питання творче – вимагає креативного підходу у вирішення складної ситуації).

ПИТАННЯ, ЗАВДАННЯ ЗАЛІКУ

1. Поняття про психологію як науку.
2. Характеристика галузей психологічної науки.
3. Методи науково-психологічного дослідження.
4. Методи психології та організація психологічного дослідження.
5. Місце психології в системі наук.
6. Структура і завдання сучасної психології.
7. Поняття про психіку.
8. Мозок і психіка.
9. Психіка і свідомість.
10. Свідомість та її структура.
11. Основні етапи розвитку психіки та форм поведінки у тваринному світі.
12. Поняття про відчуття.
13. Розвиток уявлень про природу відчуттів.
14. Види відчуттів та їх характеристика.
15. Класифікація відчуттів.
16. Поняття про сприймання.
17. Характеристика видів сприймань.
18. Класифікація сприймання. Сприймання простору, часу і руху.
19. Загальне поняття про пам'ять.
20. Характеристика видів пам'яті.
21. Основні процеси пам'яті.
22. Індивідуальні відмінності пам'яті та методи дослідження пам'яті.
23. Поняття про мислення.
24. Характеристика мислення як вищої форми пізнавальної діяльності.
25. Мислення як діяльність.
26. Мислительні операції як основні механізми мислення.
27. Форми та види мислення.
28. Індивідуальні особливості мислення.
29. Поняття про уяву.
30. Характеристика основних видів уяви.
31. Індивідуальні особливості уяви.
32. Поняття про діяльність.
33. Види діяльності та їх характеристика.

34. Психологічна характеристика основних видів людської діяльності.
35. Поняття про волю.
36. Вольові якості особистості.
37. Розвиток волі в онтогенезі.
38. Поняття про емоції та почуття.
39. Класифікація емоцій та почуттів.
40. Форми переживання почуттів: афекти, стреси, настрої, фрустрація.
41. Вищі почуття, їх характеристика.
42. Поняття про темперамент.
43. Характеристика основних типів темпераменту.
44. Темперамент і проблеми виховання.
45. Загальне поняття про характер.
46. Характеристика структури характеру.
47. Формування характеру в різні вікові періоди.
48. Поняття про здібності.
49. Види здібностей та їх розвиток.
50. Поняття особистості в психології. Структура особистості.
51. Структура свідомості.
52. Розвиток самосвідомості в онтогенезі.
53. Періодизація психічного розвитку.
54. Спрямованість особистості.
55. Поняття про групи та колективи.
56. Поняття спілкування та комунікації.
57. Засоби та види спілкування.
58. Рівні спілкування.
59. Поняття про конфлікт.
60. Види конфліктів.

VII. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
0–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VIII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Варій М. Й. Психологія особистості : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 592 с.
2. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Теоретичний курс: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 388 с.
3. Загальна психологія : підручник ; О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. Київ : Либідь, 2015. 464 с.
4. Засекіна Л. В., Пастрик Т. В. Основи психології та міжособове спілкування: навч. посіб. для студентів ВНЗ. 2-е вид. Київ: ВСВ «Медицина», 2018. 216 с.
5. Ільїна Н. М. Загальна психологія в екзаменаційних питаннях і відповідях: навч. посібник. Суми: Унів. кн., 2018. 239 с.
6. Ільїна Н. М., Мисник С. О. Загальна психологія: теорія та практикум: навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2017. 352 с.
7. Кайдалова Л. Г., Пляка Л. В., Альохіна Н. В., Шаповалова В. С. Психологія спілкування : навчальний. Х. : НФаУ, 2018. 140 с.
8. Кириленко Т. С. Психологія : емоційна сфера особистості : Навч. посіб. Київ : Либідь, 2007. 256 с.
9. Кордунова Н., Дмитріюк Н. Психологічні особливості становлення професійної компетентності студентів у процесі фахової підготовки. *Актуальні проблеми психології*: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Київ : ДП «Інформаційно-аналітичне агенство», 2020. Том X. Психологія навчання. Генетична психологія. Медична психологія. Вип. 34. С. 117 – 128.
10. Кордунова Н.О. Психологія (Основи психології): методичні рекомендації до практичних занять. Луцьк: ФОП Мажула Ю.М., 2023. 40 с.
11. Кордунова Н., Коськін Ю. Теоретичний аналіз основних чинників віктимної поведінки особистості. *Соціальна адаптація особистості в сучасному суспільстві із циклу: Психологічні складові сталого розвитку суспільства: пошук психологічного обґрунтування та виклики сучасності*: матеріали X Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (27 листопада-2 грудня 2023 р., м. Луцьк). / за заг. ред. Я. О. Гошовського, Т. І. Дучимінської, Ж. П. Вірної, Д. Т. Гошовської, О. Є. Іванашко. Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2023. С. 81-84.
12. Кордунова Н., Грицюк І. Психологічні особливості становлення зрілості студентів. *Психологічні студії*. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2024. № 1. С. 75-80.
13. Кордунова Н., Бочкай А. Стресостійкість як властивість особистості. *Соціальна адаптація особистості в сучасному суспільстві із циклу: Психологічні складові сталого розвитку суспільства: пошук психологічного обґрунтування та виклики сучасності*: матеріали X Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. (27 листопада-2 грудня 2023 р., м. Луцьк). / за заг.

ред. Я. О. Гошовського, Т. І. Дучимінської, Ж. П. Вірної, Д. Т. Гошовської, О. Є. Іванашко. Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2023. С. 30-33.

14. Кордунова Н., Літвінова Т. Психологічні особливості збереження професійного здоров'я фахівців. *Психогенеза особистості: норма і девіація* : зб. наук. статей і тез. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2024. С. 116-118.

15. Кордунова Н. Психологічні аспекти взаємозв'язку темпераменту, мотивації і пізнавальної діяльності дошкільників. *Психогенеза особистості: норма і девіація* : зб. наук. статей і тез. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2024. С. 132-135.

16. Кордунова Н. Психологічні особливості становлення та розвитку сучасної психологічної науки. *Психологічні основи здоров'я, освіти, науки та самореалізації особистості: клієнт-центрований підхід* : матеріали XVII Міжнародної науково-практичної конференції (Луцьк, 16-29 березня 2025 р.) ВНУ імені Лесі Українки; кафедра практичної психології та психодіагностики; за заг. ред. М. І. Магдисюк. Луцьк: Вежа-Друк, 2025. С. 91-94.

17. Максименко С. Д. Загальна психологія : навч. посіб. Київ : Центр учб. літератури, 2014. 272 с.

18. Москалець В. П. Психологія особистості: навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2018. 262 с.

19. Основи психології : навч. посібник; А. І. Веракіс, Ю. І. Завалевський, К. М. Левківський. Харків – Київ : Либідь, 2005. 416 с.

20. Пісоцький В. П., Горянський А. М. Психічний розвиток та формування особистості в онтогенезі: навчальний посібник для вищих навчальних закладів. Київ: КНТ, 2018. 144 с.

21. Русинка І. І. Психологія : навч. посіб. Київ : Знання, 2007. 367 с.

22. Савчин М. В. Загальна психологія: навчальний посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2018. 344 с.

23. Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасека О. В. Загальна психологія: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 296с.

24. Столяренко О.Б. Психологія особистості : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2018. 279 с.

Інтернет-ресурси :

www.elib.org.ua – цифрова бібліотека України

www.psylib.kiev.ua – психологічна бібліотека Київського фонду сприяння розвитку психологічної культури

www.ncsxo.org.ua – електронна енциклопедія психології

www.osvita.org.ua – освітній сайт

<http://chitalka.info> – студентська електронна бібліотека

<http://uk.wikipedia.org> – Вікіпедія: вільна електронна енциклопедія (українська)

1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

РОЗДІЛ II. ПСИХОЛОГІЯ (ВІКОВА, ПЕДАГОГІЧНА ТА СПЕЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ)

Складається з двох змістовних модулів:

1. Загальні засади вікової психології.
2. Загальні основи педагогічної та спеціальної психології.

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо- професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента (за навчальним планом 2025 р.)
Денна форма здобуття освіти	галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка спеціальності: A4.04	Нормативний
		Рік навчання __1__
		Семестр __2-ий__
Кількість годин/кредитів 90 / 3	Середня освіта (Математика), A4. 07 Середня освіта (Географія), A4.09 Середня освіта (Інформатика), A4. 08 Середня освіта (Фізика), A4. 11 Середня освіта (Фізична культура), A4. 15 Середня освіта (Природничі науки), A4. 14 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини), A4. 06 Середня освіта. (Хімія) Освітньо-професійної програми Середня освіта. Математика, Середня освіта. Географія, Середня освіта. Інформатика, Середня освіта. Фізика, Середня освіта. Фізична культура, Середня освіта. Біологія, природознавство, здоров'я людини, Середня освіта. Природничі науки, Середня освіта. Хімія.	Лекції 18 год.
		Практичні (семінарські) 26 год.
		Лабораторні __0__ год.
		Індивідуальні __0__ год.
		Самостійна робота 40 год.
		Консультації 6 год.
ІНДЗ: немає	Освітній ступінь: бакалавр	Форма контролю: екзамен
Мова навчання українська		

II. Інформація про викладача

ПП Кордунова Наталія Олександрівна

Науковий ступінь – кандидат психологічних наук

Вчене звання – доцент

Посада – доцент кафедри педагогічної та вікової психології

Контактна інформація:

Адреса: м. Луцьк, вул. Винниченка, 30 каб. 16

Телефон +380506788227;

e-mail: Kordunova.Natalija@vnu.edu.ua, Natalia300619701@gmail.com

<https://vnu.edu.ua/uk/structure/kordunova-nataliya-oleksandrivna>

Дні занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація ОК. ОК «Психологія» спрямований на вивчення і розуміння здобувачами освіти вікової мінливості та специфіки психічного розвитку та становлення особистості на різних етапах онтогенезу (філо-, історіо-, соціогенезу). Розуміти механізми і закономірності навчального і виховного впливу на особистість та формувати у майбутніх фахівців знання необхідні для роботи з дітьми із особливими освітніми потребами в інклюзивному просторі.

2. Пререквізити: вивчення ОК «Психологія» базується на ОК загального та професійного циклів підготовки. Для вивчення ОК здобувачі освіти потребують базових знань з ОК «Основи психології», «Вікова фізіологія з основами гігієни».

Постреквізити: Основні положення ОК є важливим напрямком підготовки майбутніх спеціалістів у сфері професійної діяльності.

3. Мета і завдання освітнього компонента.

Мета ОК – формування у здобувачів освіти фундаментальних уявлень та знань про вікові, психолого-педагогічні особливості особистості в системі освіти. Організація й надання в ході освітнього процесу педагогічної допомоги дітям з особливими освітніми потребами.

Завдання вивчення ОК:

- навчити здобувачів освіти оволодіти такими базовими поняттями вікової психології як вікова мінливість, онто- й філогенез, соціальна ситуація розвитку, провідний вид діяльності, психічні новоутворення вікового періоду, сензитивні періоди, нормативні вікові кризи, зони актуального й перспективного розвитку, а також основними віковими особливостями людини (психофізичними, когнітивними, сенсорно-перцептивними, емоційно-вольовими, конотативними та ін.) на кожному етапі її онтогенетичного становлення. Особливості, організації навчально-виховного процесу, місце і роль вчителя у ньому; узагальнити знання про дітей з особливими потребами й розкрити основні підходи до їх корекції та реабілітації; працювати з науковою та навчально-методичною літературою; вступати у наукові дискусії щодо вікової мінливості психіки людини та специфіки перебігу її онто - й соціогенезу; розрізняти вікові та індивідуальні особливості психіки; надавати практичні рекомендації щодо подолання вікових криз особистості з урахуванням вікових відмінностей психіки; добирати психологічні методи та методики дослідження, враховуючи вік досліджуваного.

4. Компетентності. Програмні результати навчання. Soft skills.

У процесі вивчення ОК здобувачі освіти повинні набути таких компетенцій:

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії,

ЗК9 Здатність працювати в команді.

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

фахові компетентності :

ФК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології

ФК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

ФК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

ФК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел

ФК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій

ФК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження

ФК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації

ФК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту

ФК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики

ФК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

Додаткові загальні компетентності:

ЗК 12. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності».

ЗК13. Здатність дотримуватися норм суб'єктних взаємин (уважність, підтримка, схвалення, співучасть і співпереживання) та вільно обмінюватися ідеями та оцінками.

Програмовані результати навчання

ПРН 2 Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПРН 4 Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій

ПРН 6 Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПРН 7 Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях

ПРН 8 Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації

ПРН 9 Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПРН 12 Здійснювати та ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності».

ПРН 13 Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

Soft skills.

Критичне мислення – аналіз системи знань про принципи, механізми, закономірності й особливості формування та розвитку людської особистості.

Емоційний інтелект – здатність застосовувати сучасні освітні, інформаційні технології, дослідницькі методи психології для дослідження психічних процесів, станів, властивостей людини на різних вікових етапах розвитку.

Креативність – здатність визначати (діагностувати) характеристики та особливості прояву різних психічних процесів, станів, властивостей людини залежно від ситуації та обставин в різні вікові періоди розвитку та навчання.

Командна робота – здатність працювати з командами з метою сприяння високоякісній комплексній взаємодії у соціальних групах та колективах.

Комунікативні навички – уміння чітко та доступно доносити психологічні знання про індивідуально-психологічні якості та властивості, а також характеристики людської особистості в цілому, з метою найефективнішої взаємодії у різних видах діяльності та навчання.

Організаційні навички – уміння організовувати діяльність, управління часом, гнучке реагування на зміни в соціальному середовищі, освітньому процесі.

Навички саморефлексії та самоосвіти – вміння оцінювати власну діяльність, бачити сильні та слабкі сторони, працювати над професійним удосконаленням.

5. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Лабор.	Консу льт.	Сам. роб.	Форма контро лю/ Бали
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Загальні засади вікової психології							
Тема 1. Вікова психологія як галузь психологічної науки: предмет, структура, завдання, методи	8	2	2		1	3	5 б ДБ
Тема 2. Вікова періодизація життєвого шляху людини	10	2	4		1	3	5 б ДС
Тема 3. Загальна характеристика розвитку психіки в онтогенезі	11	2	4		1	4	5 б ДС

Тема 4. Психологія дитинства	7	2	2			3	5 б ДБ
Тема 5. Загальна характеристика розвитку дитини в шкільний період	7	2	2			3	5 б ДС
Тема 6. Психологія дорослості	8	2	2			4	5 б РМГ
Разом за модулем 1	51	12	16		3	20	30 б
Змістовий модуль 2. Загальні основи педагогічної та спеціальної психології							
Тема 7. Психологія навчання і виховання: предмет, завдання, структура	10	2	2		1	5	10 б Т ; ДС
Тема 8. Психологія педагогічної діяльності. Учитель як суб'єкт педагогічної діяльності	10	2	2		1	5	10 б ДС
Тема 9. Теоретико-методологічні основи спеціальної психології	11	1	4		1	5	10 б РМГ
Тема 10. Психологічні особливості інклюзії в освіті. Інклюзія, інтеграція та інклюзивна школа як модель соціального устрою	8	1	2			5	10 б ДС
Модульна контрольна робота № 1							15 балів
Модульна контрольна робота № 2							15 балів
Разом за модулем 2	39	6	10		3	20	40 балів
Усього годин/балів :	90	18	26		6	40	100 балів
Екзамен (за 2 навчальний семестр)							100 балів

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

№ з/п	Тема	Кільк. годин
1	Проблеми психічного розвитку і становлення особистості	3
2	Психічний і особистісний розвиток дитини до вступу в школу	3
3	Психічний і особистісний розвиток молодшого школяра	3
4	Проблема підліткового віку у життєвому циклі людини	3
5	Психологічний та особистісний розвиток старшокласника	3
6	Основні ознаки періоду зрілості	3
7	Особистість вчителя в системі освіти і виховання	3
8	Психологічна характеристика методів педагогічного впливу	3
9	Проблема реалізації диференційованого підходу в навчанні	3
10	Загальні психолого-педагогічні аспекти інклюзії в освіті	3
11	Загальна характеристика розладів психофізичного розвитку та їх причини	3
12	Особливості розвитку, навчання при порушеннях слуху та зору	3
13	Особливості навчання особистості при порушенні інтелекту, ЗПР	2
14	Особливості навчання дітей при вадах мовлення	2
	Усього годин:	40

IV. Політика оцінювання

Уся політика оцінювання базується на врахуванні ПОЛОЖЕННЯ про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів Волинського національного університету імені Лесі Українки https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2021-02/Polozhennia_potochne_pidsumkove_otsiniuvannia_znan.pdf та ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2021-02/Polozhennia_%20vyznannia_rezultativ_navchannia_formalnoi.pdf

Політика викладача щодо здобувача освіти:

Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати практичні заняття протягом семестру. При підготовці до практичних занять ґрунтовно опрацьовувати

теоретичний матеріал, першоджерела, додаткову літератури з теми, яку обрав. Повинен скласти глосарій понять і термінів з даного курсу, підібрати психодіагностичні методики для проведення дослідження.

Політика щодо академічної доброчесності:

Здобувач освіти повинен дотримуватись академічної доброчесності:

- Самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання.
- Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей.
- Дотримання принципів та положень Етичного кодексу психолога: (<http://nsj.gov.ua/files/1448287570%D0%95%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B0.docx.pdf>);
- Кодексу академічної доброчесності у Волинському національному університеті імені Лесі Українки (https://ra.vnu.edu.ua/akademichna_dobrochesnist/kodeks_akademichnoi_dobrochesnosti/)

Політика щодо дедлайнів та перескладання: усі заняття здобувачі освіти відвідують згідно розкладу навчального процесу, однак, якщо здобувач освіти має право на вільне відвідування, то може відпрацювати пропущені заняття під час індивідуальних консультацій або виконати письмово індивідуальні завдання (конспекти, реферати, презентації).

В умовах воєнного часу перескладання відбувається згідно з розпорядженнями ректорату й деканату про змішано-дистанційну форму освіти.

V. Підсумковий контроль

З ОК Психологія передбачено екзамен (другий семестр). Загальна оцінка за ОК складається як алгебраїчна сума оцінок за кожен з модулів: бали, які

отримує здобувач освіти за навчальну діяльність (формальна, неформальна, інформальна освіта) – підготовку та виступи на практичних заняттях, виконання завдань самостійної роботи (70 балів). МКР оцінюється максимальною кількістю 30 балів (МКР№1-15 балів, МКР№2-15 балів, сумарно макс 100 балів). Якщо здобувач освіти хоче покращити результат або отримав недостатньо балів, то він складає іспит, який оцінюється від 0 до 30 балів. У такому випадку бали за поточне оцінювання сумуються з балами, отриманими на екзамені, а результат МКР не враховується.

Форма проведення іспиту На екзамен виносяться питання, які потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отриманні знання і застосовувати їх під час розв’язання практичних завдань. Екзамен проводиться в усній формі і включає три питання: 1 питання теоретичне передбачає ґрунтовний аналіз окресленої проблеми, 2 – питання прикладне передбачає використання теоретичних знань під час вирішення практичних задач, третє питання творче – вимагає креативного підходу у вирішення складної ситуації.

Поточний контроль проводиться у вигляді усного або письмового опитування (70 балів).

Проміжний контроль (2 модульні контрольні роботи) проводяться письмово, або у формі тестування. Модульний зріз передбачає 15 тестових завдань, які складаються з лекційного курсу, практичних занять і питань, які виносяться на самостійне опрацювання. Правильне розв’язання тестового завдання оцінюється в 1 бал. Таким чином, максимальна кількість балів, яку здобувач освіти може отримати за одну модульну контрольну роботу – 15 балів (загалом 30 балів за дві модульні контрольні роботи).

Підсумковий контроль – екзамен (другий семестр). Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється за результатами поточного (70 балів) й модульного контролю (30 балів).

Критерії оцінювання кожної відповіді (0–10 балів):

- 9–10 балів – повна, логічна, структурована відповідь; використання сучасних термінів, прикладів і аргументів; здатність застосувати знання для вирішення практичної задачі;

- 7–8 балів – правильна й обґрунтована відповідь із незначними неточностями; застосування теорії до практики продемонстровано частково.

- 5–6 балів – відповідь у загальних рисах правильна, але поверхнева; слабка аргументація; недостатня практична спрямованість.

- 3–4 бали – відповідь неповна, з суттєвими помилками або прогалинами; відсутній аналіз і приклади.

- 0–2 бали – відсутня відповідь або вона не відповідає питанню.

ПИТАННЯ ІСПИТУ

1. Поняття про психологію як науку. Галузі психологічної науки.
2. Методи науково-психологічного дослідження.
3. Методи психології та організація психологічного дослідження.
4. Місце психології в системі наук.
5. Структура і завдання сучасної психології.
6. Поняття про психіку.
7. Мозок і психіка.
8. Психіка і свідомість.
9. Свідомість та її структура.
10. Основні етапи розвитку психіки та форм поведінки у тваринному світі.
11. Поняття про відчуття. Характеристика окремих видів відчуттів.
12. Розвиток уявлень про природу відчуттів.
13. Види відчуттів та їх характеристика.
14. Класифікація відчуттів.
15. Поняття про сприймання. Види сприймань.
16. Класифікація сприймання. Сприймання простору, часу і руху.
17. Загальне поняття про пам'ять. Види пам'яті.
18. Основні процеси пам'яті.
19. Індивідуальні відмінності пам'яті та методи дослідження пам'яті.
20. Поняття про мислення. Характеристика мислення як вищої форми пізнавальної діяльності.
21. Мислення як діяльність.

22. Мислительні операції як основні механізми мислення.
23. Форми та види мислення.
24. Індивідуальні особливості мислення.
25. Поняття про уяву.
26. Характеристика основних видів уяви.
27. Індивідуальні особливості уяви.
28. Поняття про діяльність.
29. Види діяльності та їх характеристика.
30. Психологічна характеристика основних видів людської діяльності.
31. Поняття про волю.
32. Вольові якості особистості.
33. Розвиток волі в онтогенезі.
34. Поняття про емоції та почуття.
35. Класифікація емоцій та почуттів.
36. Форми переживання почуттів: афекти, стреси, настрої, фрустрація.
37. Вищі почуття, їх характеристика.
38. Поняття про темперамент.
39. Характеристика основних типів темпераменту.
40. Темперамент і проблеми виховання.
41. Загальне поняття про характер. Структура характеру.
42. Формування характеру в різні вікові періоди.
43. Поняття про здібності.
44. Види здібностей та їх розвиток.
45. Поняття особистості в психології. Структура особистості.
46. Структура свідомості.
47. Розвиток самосвідомості в онтогенезі.
48. Періодизація психічного розвитку.
49. Спрямованість особистості.
50. Поняття про групи та колективи.
51. Поняття спілкування та комунікації.
52. Засоби та види спілкування.
53. Рівні спілкування.
54. Поняття про конфлікт.
55. Види конфліктів.
56. Місце вікової психології в системі психологічної науки.
57. Спеціальна психологія та її галузі.

- 58.Співвідношення між віковою психологією та іншими галузями психології.
- 59.Поняття про вік людини; різновиди віку.
- 60.Періодизація психічного розвитку людини.
- 61.Методи вікової психології.
- 62.Педагогічна психологія та її галузі.
- 63.Методи педагогічної психології.
- 64.Педагогічна діяльність: характеристика та зміст. Особливості проведення спостереження, експерименту, опитування та тестування з особами різного віку.
- 65.Питання онтогенезу психіки людини.
- 66.Основні умови психічного розвитку людини.
- 67.Сучасна періодизація психічного розвитку людини.
- 68.Етапи розвитку дитини у пренатальному стані.
- 69.Центральне психологічне новоутворення періоду новонародженого.
- 70.Криза народження та її характеристика.
- 71.Криза першого року життя: симптоми, шляхи подолання.
- 72.Центральні психологічні новоутворення немовлячого періоду.
- 73.Особливості пізнавальної сфери у ранньому дитинстві: сприймання, пам'ять, уява, увага.
- 74.Мовленнєвий розвиток у ранньому дитинстві. Егоцентричне мовлення. Білінгвізм.
- 75.Страхи та тривоги у ранньому дитинстві; їхні причини та різновиди.
- 76.Становлення Я-концепції у ранньому дитинстві.
- 77.Криза третього року життя: симптоми, шляхи подолання.
- 78.Страхи та тривоги у пізньому дитинстві.
- 79.Взаємини з батьками і ровесниками у пізньому дитинстві.
- 80.Дитяча дружба: стадії розвитку, функції. Модель Р. Селмана.
- 81.Розвиток Я-концепції у пізньому дитинстві.
- 82.Криза сьомого року життя: симптоми, шляхи подолання.
- 83.Центральні психологічні новоутворення пізнього дитинства.
- 84.Загальні тенденції формування особистості підлітків.
- 85.Криза підліткового періоду: симптоми, шляхи подолання.
- 86.Становлення Я-концепції в юнацькому віці.
- 87.Криза юнацького віку: симптоми, шляхи подолання.
- 88.Центральне психологічне новоутворення юнацького віку.
- 89.Кризи віку дорослості.

90. Криза пізньої дорослості.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна:

1. Бочелюк В. Й. Психологія людини з обмеженими можливостями : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 264 с.
2. Вікова та педагогічна психологія ; за ред. О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. Київ : Просвіта, 2019. 416 с.
3. Гошовська Д. Т. Психологія та методика педагогічно-корекційного тренінгу: навч.-методичний посібник. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі українки, 2012. 220 с.
4. Дегтяренко Т. М., Вавіна Л. С. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами : навчальний посібник. Суми : ВТД «Універсальна книга», 2008. 302 с.
5. Дуткевич Т. Дитяча психологія. К. : Центр навчальної літератури, 2019. 424 с.
6. Ільїна Н.М. Психологія творчості та обдарованості : навч. посіб. Суми : Університет. кн., 2018. 227 с.
7. Дуткевич Т. Дошкільна психологія. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 392 с.
8. Кацавець Р.С. Вікова психологія : навч. посіб. Київ : Алерта, 2019. 112с.

9. Кордунова Н. О. , Савчук О. І. Психолого-педагогічний практикум. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2020. 88 с.
10. Кордунова Н. О. Геронтопсихологія: матеріали для проведення психодіагностичного дослідження з людьми похилого віку. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т. ім. Лесі Українки, 2013. 140 с.
11. Кордунова Н. О. Психологія (Вікова, педагогічна та спеціальна психологія): методичні рекомендації до практичних занять. Луцьк: ФОП Мажула Ю.М., 2023. 40 с.
12. Кордунова Н., Грицюк І. Психологічні особливості розвитку вольової сфери осіб з інвалідністю/порушеннями здоров'я. *Психологічні студії*. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2023. № 3. С. 62-67.
13. Кордунова Н. Психологічні аспекти підготовки сучасної молоді до сімейного життя. *Актуальні проблеми практичної психології у Волинському регіоні: матеріали XVII науково-практичного семінару (Луцьк, 26-27 жовтня 2023 р.) / ВНУ імені Лесі Українки; кафедра практичної психології та психодіагностики; за заг. ред. Л. І. Магдисюк. Луцьк: Вежа-Друк, 2023. С. 53-55.*
14. Кордунова Н. Психологічні особливості активізації професійного самовизначення у юнацькому віці. *Соціальна адаптація особистості в сучасному суспільстві із циклу: Психологічні складові сталого розвитку суспільства: пошук психологічного обґрунтування та виклики сучасності: матеріали X Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. (27 листопада-2 грудня 2023 р., м. Луцьк). / за заг. ред. Я. О. Гошовського, Т. І. Дучимінської, Ж. П. Вірної, Д. Т. Гошовської, О. Є. Іванашко. Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2023. С. 77-81.*
15. Кордунова Н. Психологічні аспекти сімейного виховання дітей з ДЦП. *Психологічні основи здоров'я, освіти, науки та самореалізації особистості: Матеріали XVI Міжнародної науково-практичної конференції (Луцьк, 28-29 березня 2024 р.) ВНУ імені Лесі Українки; кафедра практичної психології та психодіагностики; за заг. ред. М. І. Магдисюк. Луцьк: Вежа-Друк, 2024. С. 80-84.*
16. Кордунова Н., Панас О. Психологічні аспекти взаємозв'язку темпераменту, мотивації і пізнавальної діяльності дошкільників. *Психогенеза особистості: норма і девіація* : зб. наук. статей і тез. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2024. С. 132-135.
17. Кордунова Н., Гелюта М. Психологічні аспекти впливу спілкування учителя на організацію та взаємодію з учнями. *Психогенеза особистості: норма і девіація* : зб. наук. статей і тез. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2024. С. 113-116.
18. Кордунова Н. Психологічні аспекти вибору професії сучасних старшокласників. *Психогенеза особистості: норма і девіація* : зб. наук. статей і тез. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2024. С. 108-113.

19. Кордунова Н., Новосад О. Психологічні аспекти розвитку екологічної свідомості студентської молоді. *Психогенеза особистості: норма і девіація* : зб. наук. статей і тез. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2024. С. 122-128.
20. Кордунова Н., Марушко Г. Формування соціальної відповідальності підлітків. *Психогенеза особистості: норма і девіація* : зб. наук. статей і тез. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2024. С. 119-121.
21. Кордунова Н., Попова О. Прояв тривожності у дітей із затримкою психічного розвитку. *Психогенеза особистості: норма і девіація* : зб. наук. статей і тез. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2024. С. 135-138.
22. Кордунова Н. Фактори та особливості соціокультурної міграції молоді. *Психогенеза особистості: норма і девіація* : зб. наук. статей і тез. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2025. С. 165-169.
23. Кордунова Н., Крижановська З., Марюха В. Травматичні події як чинники розвитку депресії у молодих людей. *Психологічні перспективи*, 45. Луцьк 2025. С. 65-73.
24. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій). 2-е вид. : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 128 с.
25. Кутішенко В. П., Ставицька С. О. Психологія розвитку та вікова психологія : Практикум : навч. посіб. Київ : Каравела, 2009. 449 с.
26. Лисянська Т. М. Педагогічна психологія : Практикум : навч. посіб. Київ : Каравела, 2009. 224 с.
27. Павелків Р. В, Цигипало О. П. Дитяча психологія. Київ : Академвидав, 2008. 432 с.
28. Реабілітаційний супровід навчання неповносправних дітей: метод. посіб. / Укл. : А. Луговський, М. Сварник, О. Падалка. Львів : Колесо, 2008. 144 с.
29. Савчин М. В. Василенко Л. П. Вікова психологія. Київ : Академвидав, 2011. 384 с.
30. Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Паська О. В. Вікова психологія: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 376 с.
31. Степанов О. М. Педагогічна психологія: навч. посіб. Київ : Академвидав, 2011. 416 с.
32. Тименко В. П, Малиношевська А. В., Мельник М. Ю, Грицан О. Г. Методика діагностики практичного інтелекту учнівської молоді : методичний посібник Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України. 2017. 123 с.
33. Туріщева Л. В. Діти з особливостями розвитку в звичайній школі. Харків : Вид. група «Основа», 2012. 111 с.
34. Туріщева Л. В. Увага! Особливі діти. Харків : Вид. група «Основа», 2012. 128 с.
35. Шевченко Л.О. Практична психологія : навч. посіб. Харків: Константа, 2018. 191 с.

Додаткова:

1. Видра О.Г. Вікова та педагогічна психологія : навч. посібник. Київ : Центр учб. літ., 2018. 111 с.
2. Горецька О. Геронтопсихологія : навч. посібник для студентів спеціальності 053 психологія. Харків : Видавництво Іванченка І.С. 2017. 210 с.
3. Дзюба Т. М., Коваленко О. Г. Психологія дорослості з основами геронтопсихології. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. За ред. проф. В. Ф. Моргуна. Полтава, 2013. 172 с.
4. Терлецька Л. Шкільна психодіагностика. Київ : Редакції загально-педагогічних газет, 2019. 120 с.
5. Ушакова І.М. Геронтопсихологія : підручник. Харків: НУЦЗУ, 2014. 236 с.
6. Шапар В. Б. Психологічний тлумачний словник. Харків : Прапор, 2004. 640 с.

Інформаційні ресурси

1. www.elib.org.ua – цифрова бібліотека України
2. www.psylib.kiev.ua – психологічна бібліотека Київського фонду сприяння розвитку психологічної культури
3. www.psicho.org.ua – електронна енциклопедія психології
4. www.osvita.org.ua – освітній сайт
5. <http://chitalka.info> – студентська електронна бібліотека
6. <http://uk.wikipedia.org> – Вікіпедія: вільна електронна енциклопедія (українська)
7. Психологічний практикум [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: (<http://www.psyworld.info/ocenka-sposobov-reagirovaniya-v-konflikte-tomasa#more-570>).
8. Психологічний практикум [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: (<http://www.psyworld.info/ocenka-sposobov-reagirovaniya-v-konflikte-tomasa#more-570>).